

Η Ανθεκτικότητα της Κρήτης

Ξεκινά από τα Logistics

Χωρίς σύγχρονο & ανθεκτικό εφοδιαστικό σύστημα
δεν μπορούμε να συζητάμε για ανάπτυξη & εξωστρέφεια

του Σπύρου Μπαλαντίνου

Γνωρίζετε ότι τα logistics είναι ελληνικής επινοήσης;

Πράγματι, η ιδέα πίσω από τα logistics, την τέχνη της αποτελεσματικής διαχείρισης εφοδιαστικών αλυσίδων, έχει βαθιές ελληνικές ρίζες. Ο Μέγας Αλέξανδρος υπήρξε από τους πρώτους που εφαρμόσαν τις βασικές αρχές των logistics, οργανώνοντας στρατηγικά την εφοδιαστική υποστήριξη του στρατού του. Κατάφερε να επεκταθεί σε πρωτοφανή έκταση χάρη στις διαδικασίες που θέσπισε, εξασφαλίζοντας επάρκεια τροφίμων, υλικών και όπλων για τους στρατιώτες του. Αυτές οι πρωτοποριακές πρακτικές αποτέλεσαν τη βάση μιας επιστήμης που αιώνες αργότερα ορίστηκε ως «**logistique**». Έναν όρο που χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά τον 18ο αιώνα, από τον **Γάλλο στρατάρχη Antoine-Henri Jomini**, ο οποίος όρισε τη «logistique» ως την **τέχνη της κίνησης και υποστήριξης των στρατευμάτων**, και εξελίχθηκε στον σύγχρονο όρο «logistics», με ευρύτερη εφαρμογή στον επιχειρηματικό και βιομηχανικό τομέα.

Τα logistics στην Κρήτη σήμερα

Η Κρήτη, ως το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας και ένας από τους σημαντικότερους πυλώνες της εθνικής οικονομίας, διαθέτει μοναδικά συγκριτικά πλεονεκτήματα στον πρωτογενή τομέα και τον τουρισμό. Παρά την έντονη οικονομική της δραστηριότητα, **το σύστημα logistics του νησιού παραμένει ελλιπές και ασύνδετο**, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα στην καθημερινή δι-

ακίνηση εμπορευμάτων, αλλά και στη γενικότερη δυνατότητα εξωστρέφειας των τοπικών προϊόντων.

Στην πράξη, η Κρήτη βασίζεται κυρίως σε οδικές και θαλάσσιες μεταφορές για την εξυπηρέτηση της εφοδιαστικής της αλυσίδας. Η απουσία σιδηροδρόμων, η περιορισμένη δυνατότητα αερομεταφορών εμπορευμάτων και η μη ύπαρξη μεγάλων οργανωμένων εμπορευματικών κέντρων περιορίζουν τη δυνατότητα ανταγωνιστικής και αποτελεσματικής μεταφοράς, τόσο εντός του νησιού όσο και προς την ηπειρωτική χώρα και το εξωτερικό. Η πλειονότητα των προϊόντων μεταφέρεται από και προς την Κρήτη μέσω των λιμανιών του Ηρακλείου και της Σούδας, με αποτέλεσμα η εξάρτηση από την ακτοπλοΐα να καθιστά την εφοδιαστική ιδιαίτερα ευάλωτη σε καθυστερήσεις, ακυρώσεις και κόστος.

Η υφιστάμενη κατάσταση χαρακτηρίζεται επίσης από κατακερματισμό: **μικρές επιχειρήσεις λειτουργούν ανεξάρτητα, με περιορισμένη δυνατότητα αποθήκευσης, χωρίς τεχνολογικά εργαλεία διαχείρισης αποθεμάτων ή παρακολούθησης φορτίων**. Η έλλειψη συντονισμένων αποθηκευτικών και διαμετακομιστικών υποδομών καθιστά δύσκολη τη συγκέντρωση φορτίων και τη μείωση του κόστους ανά μονάδα προϊόντος, κάτι που θα μπορούσε να είναι κρίσιμο πλεονέκτημα για τις εξαγωγές.

Παράλληλα, **η εποχικότητα του τουρισμού επηρεάζει σημαντικά τις ροές των εμπορευμάτων**. Τους θερινούς μήνες παρατηρείται κατακό-

ρυφη αύξηση της ζήτησης σε εφόδια, τρόφιμα και προϊόντα καθημερινής κατανάλωσης, που **πρέπει να φτάνουν γρήγορα και με ακρίβεια σε ξενοδοχεία, εστιατόρια και τουριστικές επιχειρήσεις**. Αυτή η απότομη αύξηση της κατανάλωσης δεν υποστηρίζεται επαρκώς από τις υφιστάμενες υποδομές, οδηγώντας συχνά σε καθυστερήσεις, ελλείψεις ή υπερφόρτωση των σημείων διανομής.

Δεν υπάρχουν ακόμα εξειδικευμένα κέντρα agrologistics που να διαχειρίζονται τα νωπά και εξαγωγήματα προϊόντα με επάρκεια και τεχνολογική υποστήριξη. Επίσης, απουσιάζει μια δομημένη πολιτική για την προώθηση των πράσινων logistics, παρά το γεγονός ότι η Κρήτη διαθέτει τα φυσικά και τεχνολογικά εφόδια για να ηγηθεί στην κυκλική και βιώσιμη οικονομία.

Η εικόνα των logistics στην Κρήτη σήμερα, λοιπόν, είναι μια εικόνα με σημαντικές δυνατότητες, αλλά και σοβαρές αδυναμίες. **Πρόκειται για έναν τομέα κρίσιμης σημασίας, ο οποίος απαιτεί άμεσο σχεδιασμό, επενδύσεις, συνέργειες και κυρίως πολιτική βούληση και στρατηγική οργάνωση** για να μπορέσει να στηρίξει την αναπτυξιακή πορεία του νησιού. Διότι χωρίς σύγχρονα logistics, κανένα προϊόν, όσο ποιοτικό κι αν είναι, δεν μπορεί να φτάσει έγκαιρα, οικονομικά και αξιόπιστα στον τελικό καταναλωτή.

Πώς θα Εξελιχθεί η Κατάσταση τα Επόμενα 10 Χρόνια;

Σπύρος Μπαλαντίνος
Εντεταλμένος Περιφερειακός Σύμβουλος
Διασύνδεσης Τουρισμού με Πρωτογενή Τομέα

Η επόμενη δεκαετία θα είναι καθοριστική για την Κρήτη, καθώς αναμένεται μεγάλη αύξηση του τουρισμού, που συνεπάγεται και σημαντική αύξηση στη ζήτηση για εμπορεύματα. Το νέο αεροδρόμιο στο Καστέλι και η ολοκλήρωση του BOAK θα αυξήσουν τη δυναμικότητα των μεταφορών, αλλά θα φέρουν και πιέσεις στις υπάρχουσες υποδομές. Χωρίς προσεκτικό και ολοκληρωμένο σχεδιασμό, η κατάσταση μπορεί να οδηγήσει σε «έμφραγμα» της τροφοδοτικής αλυσίδας, επηρεάζοντας αρνητικά τόσο τις εξαγωγές όσο και την ομαλή λειτουργία των επιχειρήσεων του νησιού.

Για να αποφευχθούν τέτοια προβλήματα, είναι επιτακτική η ανάγκη για εκσυγχρονισμό και επέκταση των υποδομών, ανάπτυξη νέων logistics hubs, και εντατικοποίηση της ψηφιοποίησης των διαδικασιών. Παράλληλα, πρέπει να αναζητηθούν καινοτόμες λύσεις που να ενσωματώνουν πράσινες πρακτικές και τεχνολογίες, ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα και να μειωθεί το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των μεταφορών.

Η στρατηγική πρέπει να περιλαμβάνει προληπτικά μέτρα για την αποσυμφόρηση, όπως η ανάπτυξη ευέλικτων και ψηφιοποιημένων κέντρων logistics που να επιτρέπουν την αποτελεσματική διαχείριση και διακίνηση αγαθών, ακόμα και σε περιόδους υψηλής ζήτησης. Οι αποφάσεις που θα ληφθούν σήμερα θα καθορίσουν αν η Κρήτη θα καταφέρει να μετατρέψει τις επικείμενες προκλήσεις σε πραγματικές ευκαιρίες ανάπτυξης και ευημερίας.

Τα logistics ως μοχλός ανάπτυξης και εξωστρέφειας

Ο ρόλος των logistics στην οικονομική ανάπτυξη

και την ενίσχυση της εξωστρέφειας μιας περιοχής, όπως η Κρήτη, είναι καθοριστικός. Δεν πρόκειται απλώς για τη μεταφορά ή την αποθήκευση προϊόντων. Είναι το σύστημα που ενώνει την παραγωγή με την κατανάλωση, την τοπική δραστηριότητα με τις διεθνείς αγορές, τον αγρότη και τον παραγωγό με τον τελικό πελάτη στην Ευρώπη ή στην Αμερική. Ένα οργανωμένο, ευφές και βιώσιμο σύστημα logistics μπορεί να μετατρέψει την κρητική παραγωγή από τοπικής σημασίας σε παγκόσμιο παίκτη.

Σε αυτό το πλαίσιο, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία τα πιο εξελιγμένα μοντέλα logistics, γνωστά ως 4PL και 5PL. Οι λεγόμενες 4PL (Fourth Party Logistics) υπηρεσίες δεν περιορίζονται στις φυσικές μεταφορές και την αποθήκευση. Πρόκειται για στρατηγικούς συνεργάτες που αναλαμβάνουν τη συνολική διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας μιας επιχείρησης ή και μιας ομάδας επιχειρήσεων. Ουσιαστικά, λειτουργούν ως εξωτερικοί διευθυντές logistics, που συντονίζουν όλες τις διαδικασίες, από την παραγγελία πρώτων υλών έως τη διανομή του τελικού προϊόντος, συχνά σε συνεργασία με διαφορετικούς μεταφορείς και αποθηκευτές. Αυτή η ολιστική προσέγγιση μειώνει τα κόστη, βελτιστοποιεί τους χρόνους και ενισχύει τη συνέπεια των παραδόσεων.

Το επόμενο βήμα είναι το μοντέλο των 5PL (Fifth Party Logistics). Εδώ οι υπηρεσίες προσφέρονται σχεδόν αποκλειστικά ψηφιακά, μέσω προηγμένων τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η ανάλυση μεγάλων δεδομένων (big data) και οι cloud πλατφόρμες. Οι πάροχοι 5PL μπορούν να διαχει-

ρίζονται σύνθετα δίκτυα logistics για πολλούς πελάτες ταυτόχρονα, σε παγκόσμιο επίπεδο. Μπορούν να προβλέπουν τη ζήτηση, να κατανέμουν φορτία έξυπνα, να επιλέγουν το πιο οικονομικό και οικολογικό μέσο μεταφοράς και να διασφαλίζουν την απόλυτη ιχνηλασιμότητα των προϊόντων σε κάθε βήμα της διαδρομής τους.

Η Κρήτη έχει κάθε λόγο να στραφεί προς τέτοιες λύσεις, αν θέλει να ενισχύσει τη θέση των προϊόντων της στις διεθνείς αγορές. Παράλληλα η αποτελεσματική διακίνηση των τοπικών προϊόντων προς τα ξενοδοχεία και την εστίαση του νησιού, μπορεί να επιτευχθεί με τα ίδια μέσα, δημιουργώντας ένα αποτελεσματικό οικοσύστημα διασύνδεσης τοπικής παραγωγής με τον τουρισμό.

Ωστόσο, η τεχνολογία από μόνη της δεν αρκεί. Απαιτούνται και υποδομές: σύγχρονα κέντρα αποθήκευσης με δυνατότητα ψύξης για ευπαθή προϊόντα, logistics hubs κοντά στο νέο αεροδρόμιο Καστελίου και στα μεγάλα λιμάνια, εγκαταστάσεις για συνδυασμένες μεταφορές, και ψηφιακές πλατφόρμες που θα επιτρέπουν ακόμα και σε μικρούς παραγωγούς να συμμετέχουν σε εξαγωγικές αλυσίδες.

Πέρα όμως από τις υποδομές, εξίσου απαραίτητη είναι και η συλλογική δράση. Οι επιχειρήσεις της Κρήτης, ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες, πρέπει να οργανωθούν σε συνεργατικά σχήματα. Συνεταιρισμοί νέου τύπου, διεπαγγελματικές οργανώσεις και clusters ομοειδών προϊόντων μπορούν να αναλάβουν από κοινού το κόστος και τη διαχείριση των logistics. Έτσι, μπορούν να αποκτήσουν διαπραγματευτική δύναμη, να αξιοποιήσουν τεχνολο-

γίες και να επιτύχουν οικονομίες κλίμακας. Επιπλέον, μπορούν να δημιουργήσουν κοινές επωνυμίες (branding), που ενισχύουν την ταυτότητα και την αξία των τοπικών προϊόντων στο εξωτερικό.

Αν όλα αυτά συνδυαστούν σε ένα στρατηγικό σχέδιο με όραμα, συνέργειες και τεχνογνωσία, τότε τα logistics μπορούν να εξελιχθούν σε κινητήριο μοχλό για την εξωστρέφεια της Κρήτης. Η νησιωτικότητα δεν θα αποτελεί πλέον εμπόδιο, αλλά πλεονέκτημα και τα κρητικά προϊόντα θα φτάνουν εκεί που αξίζουν: στις αγορές όλου του κόσμου.

Ο Κομβικός Ρόλος της Συνεργασίας και του Συντονισμού

Η ανάπτυξη του κλάδου των logistics δεν είναι ευθύνη μόνο ενός φορέα. Απαιτείται συλλογική δράση και συντονισμός από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, τοπικές αρχές, επιχειρήσεις, επαγγελματικά επιμελητήρια και ακαδημαϊκά ιδρύματα. Ο στόχος είναι να αξιοποιηθούν όλες οι διαθέσιμες ευκαιρίες, προκειμένου τα logistics να μετατραπούν από απλή ανάγκη σε αναπτυξιακό μοχλό, ενισχύοντας ταυτόχρονα τη βιωσιμότητα και την εξωστρέφεια της τοπικής οικονομίας. Η δημιουργία ενός Περιφερειακού Συμβουλίου Logistics, η ανάπτυξη ολοκληρωμένου σχεδίου logistics για την Κρήτη, η προώθηση επενδύσεων σε υποδομές και τεχνολογία, και η υποστήριξη της εκπαίδευσης εξειδικευμένου προσωπικού αποτελούν μερικές από τις δράσεις που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν.

Η Κρήτη βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι, ενώ οι επιλογές που θα γίνουν σήμερα θα καθορίσουν τη δυναμική και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της για τις επόμενες δεκαετίες.

